

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

(назва інституту/факультету)

Кафедра сучасної української мови

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Методика викладання української мови

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма «Філологія (українська мова та література)»

(назва програми)

Спеціальність 035 Філологія

(вказати: код, назва)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

філологічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробник: кандидат філологічних наук, доцент Максим'юк Оксана Василівна

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=jGASEwYAAAAJ&hl=uk&oi=ao>

<https://cutt.ly/v9rBVz5>

Електронна адреса: o.maksymiuk@chnu.edu.ua

Контактний телефон 0372584832

Посилання на MOODLE: <https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=5180>

Консультації   Понеділок з 14.30. до 15.30.

1. Анотація дисципліни: Курс «Методика викладання української мови» належить до обов'язкових дисциплін, оскільки відіграє важливу роль у формуванні педагогічної майстерності студента-філолога як майбутнього вчителя української мови та літератури. Цей курс допоможе студентові опанувати методичні навички, необхідні для викладання української мови у школі, реалізувати себе як фахівця у царині мовознавчої науки, розвинути вміння передати набуті знання школярам. Навчальний процес передбачає лекції, практичні заняття, самостійну роботу. На лекціях студенти отримують основні теоретичні відомості з курсу. Практичні заняття складаються з двох етапів. Спочатку студент опрацьовує рекомендовану до кожної теми наукову літературу, критично її осмислює, вибирає найважливіші відомості відповідно до запропонованих для практичного заняття питань. Відтак студент переходить до виконання практичних завдань, завдяки яким формуватимуться навички застосовувати загальні й часткові дидактичні методи та прийоми в навчанні рідної мови, обирати відповідні форми роботи, оцінювати їхню ефективність, що надалі повинно забезпечити розвиток професійної майстерності, удосконалення вмінь реалізувати успішну педагогічну взаємодію під час навчального процесу в закладах середньої освіти. Практичні завдання побудовано на засадах творчого підходу, з урахуванням можливостей залучення здобутих теоретичних знань. Тому курс «Методика викладання української мови» є важливим етапом у підготовці студентів українського відділення спеціальності середня освіта філологічного факультету спеціальності середня освіта до навчальної практики у школі та до роботи в закладах середньої освіти в умовах реформування освіти і становлення нової школи в Україні

2. Мета навчальної дисципліни: Курс методики української мови має на меті сформувати такі фахові якості, як:

а) професійні вміння і навички: збагачувати майбутніх учителів знаннями у сфері методики української мови, на основі яких вони могли б досягати свідомого й міцного засвоєння учнями програмового матеріалу з української мови, ефективно організовувати навчальну діяльність школярів із цього предмета, стимулювати пізнавальну самостійність і допитливість учнів;

б) соціальні та громадянські компетентності: формувати в майбутніх учителів національне свідоме ставлення до української мови як рідної та державної; розуміння її значення як предмета шкільного навчання і засобу вивчення інших предметів, інструмента соціалізації громадянина;

в) інформаційно-цифрова компетентність: уміння самостійно застосовувати інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією з навчальною метою; навчати студентів, майбутніх учителів, самостійно працювати з навчально-методичною та довідковою літературою, пошуковими системами;

г) компетентності дослідницької діяльності: стимулювати науково-методичну творчість студентів, прагнення вдосконалювати свою педагогічну освіту, прищеплювати творче ставлення до вчительської праці.

3. Основні завдання курсу:

- домогтися засвоєння студентами принципів, лінгвістичної природи фонетики, орфоепії, словотвору, орфографії, морфології, синтаксису; ефективних методів, прийомів, засобів їх вивчення; розуміти суперечливий характер окремих морфолого-синтаксичних явищ; стилістичну роль частин мови; лексичних одиниць тощо; методику вивчення комунікативного синтаксису; методику роботи з різними видами словників;

- засвоєння студентами основних видів мовленнєвої діяльності, комунікативних умінь, удосконалення мовних, мовленнєвих, стилістичних знань, умінь, навичок учнів 5-9 класів;

■ засвоєння студентами нових прийомів, форм та засобів проведення позакласних, факультативних занять, шляхів вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду учителів-словесників; способів підвищення фахової майстерності; уміння проводити різні види класних та позакласних заходів;

4. Пререквізити. Цикл курсів з орфографії та орфоепії, морфеміки та словотвору, морфології, синтаксису української мови, методики викладання граматики української мови, діалектології, культури мови, риторики, стилістики, лінгвістичного аналізу тексту, педагогіки, педагогічної майстерності, психології.

5. Результати навчання:

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальність 035 Філологія формування у студентів фахової професійної компетентності потребує формування наступних *компетентностей*.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 14. Здатність володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною)

ФК 16. Здатність до оволодіння методики викладання української мови та літератури в загальноосвітніх навчальних закладах, здатність до застосування психології та педагогіки у професійній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН 20. Знати методіку планування навчально-виховного процесу в закладах середньої освіти, опанувати сучасні технології методичного забезпечення на уроках української мови та літератури, враховувати психолого-педагогічні основи навчального процесу в школі та специфіку професійної викладацької діяльності.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Методика викладання української мови</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	4	120	2	30		15		69	6	іспит
Заочна	4	7	4	120	2	8		4		108		іспит

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин																
	усього	денна форма					заочна форма					усього	у тому числі				
		у тому числі					у тому числі										
		л	п	лаб	інд	с.р.	л	п	лаб	інд	с.р.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13					
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. <i>Загальні питання методики вивчення української мови в ЗЗСО</i>																

Тема 1. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна.	5	2	1			2		2	2			2	
Тема 2. Українська мова як навчальна дисципліна в ЗЗСО. Аналіз чинних програм і підручників	7	2	1		1	6							6
Тема 3. Загальнодидактичні та власне-методичні (лінгводидактичні) принципи навчання мови.	5	2	1			2		2	2			8	
Тема 4. Методи, прийоми і засоби навчання української мови в ЗЗСО.	5	2	1			2							12
Тема 5. Теорія і практика сучасного уроку української мови.	7	2	1		1	4							6
Разом за ЗМ1		10	5		2	16		4	2			34	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Особливості засвоєння лінгвістичної теорії шкільного курсу мови в процесі реалізації стандартизованої мовної освіти												
Тема 1. Методика навчання фонетики й орфоєпії.	7	2	1			4		2	2			6	
Тема 2. Методика навчання лексики і фразеології.	7	2	1			4							8
Тема 3. Методика навчання будови слова і словотвору.	7	2	1			4							6
Тема 4. Методика вивчення частин мови	11	2	1			9							12
Тема 5. Методика вивчення синтаксису.	11	2	1			9							12
Тема 6. Методика формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів.	9	2	1			6							8
Тема 7. Мовленнєвий розвиток учнів як методична проблема.	9	2	1		1	6							10
Тема 8. Стилїстика, культура мовлення та риторика у шкільному курсі української мови.	5	2	1			2							6

Тема 9. Методика формування мовної особистості в процесі стандартизованої мовної освіти. Спецкурси та факультативні заняття з української мови.	5	2	1		2	4		2			8
Тема 10. Позакласна робота з української мови та методична робота вчителя-словесника.	6	2	1		2	5					6
Разом за ЗМ 2		20	10		4	53		4	2		82
Усього годин	120	30	15		6	69		8	4		108

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Методика української мови як наука і навчальна дисципліна.	1
2	Пріоритетні напрями мовної освіти в Концепції «Нова українська школа». Аналіз чинних програм і підручників з української мови. Компетентнісний підхід до вивчення української мови в НУШ. Інтеграція медіаосвіти у шкільний підручник з української мови як фактор формування медіаграмотності учнів НУШ.	1
3	Психологічні основи та загальнодидактичні й власне-методичні (лінгводидактичні) принципи навчання мови.	1
4	Методи, прийоми і засоби навчання української мови. Методичні виклики навчання української мови у контексті реалізації завдань НУШ.	1
5	Теоретичні та методичні засади сучасного уроку української мови. Принципи організації уроків з української мови в НУШ.	1
6	Методика навчання фонетики й орфоєпії.	1
7	Методика навчання лексики і фразеології.	1
8	Методика навчання будови слова і словотвору.	1
9	Методика вивчення частин мови	1
10	Методика вивчення синтаксису.	1
11	Методика формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів.	1
12	Методика мовленнєвого розвитку учнів.	1
13	Стилістика, культура мовлення та риторика у шкільному курсі української мови.	1

14	Методика формування мовної особистості в процесі стандартизованої мовної освіти. Спецкурси та факультативні заняття з української мови.	1
15	Позакласна робота з української мови та методична робота вчителя-словесника.	1
Усього годин		15

Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Місце методики української мови в системі інших наук гуманітарного і негуманітарного профілів.	4
2	Загальне уявлення про методи дослідження в лінгводидактиці. Метод проблемного навчання. М. Шкільник про проблемне навчання.	4
3	Здобутки та перспективи методики навчання української мови наприкінці ХХ на початку ХХІ ст.	4
4	Методичні погляди В. Сухомлинського на методику викладання української мови	3
5	Методичні погляди Івана Огієнка.	3
6	Методичні погляди Пантелеймона Куліша.	3
7	Методичні погляди Олени Курило.	3
8	Методичні погляди Василя Сімовича.	3
9	Методичні погляди Костянтина Ушинського.	3
10	Методичні погляди Степана Смаль-Стоцького.	3
11	Методичні напрацювання Володимира Мельничайка.	3
12	Методична спадщина Михайла Шкільника.	3
14	Лінгводидактичні особливості вивчення іменних частин мови.	3
15	Методика вивчення дієслова і дієслівних форм.	3
16	Актуальні проблеми методики вивчення службових частин мови.	3
17	Етапи вивчення синтаксису в школі.	3
18	Лінгвістичні основи та методика вивчення словосполучення і речення в ЗЗСО нового типу.	3
19	Шляхи подолання труднощів у вивченні головних і другорядних членів речення.	3
20	Сучасні підходи до вивчення односкладних речень та неповних речень (з урахуванням різнотипних шкіл).	3
21	Особливості вивчення ускладнених речень.	3
22	Методика використання відомостей про складне речення на уроках розвитку комунікативних умінь і навичок.	3
23	Методика вивчення складносурядного речення.	3
24	Методика вивчення складнопідрядного речення.	3
25	Методика вивчення безсполучникового речення.	3
26	Актуальні проблеми методики навчання пунктуації.	3
27	Робота з розвитку зв'язного мовлення учнів на різних етапах засвоєння синтаксичної теорії в ЗЗСО.	3
28	Засвоєння мовленнєвого етикету учнів на уроках української мови.	3

29	Перевірка письмових робіт. Редагування й аналіз творчих робіт.	3
30	Методика аналізу стилістичних фігур у шкільному курсі української мови.	3
31	Поняття про стратегію оратора.	3
32	Програми спеціальних та факультативних курсів, їх зв'язок з основним курсом української мови.	3
33	Особливості змісту навчання української мови в старших класах.	3
33	Особливості організації навчання української мови в МАНУ.	3
34	Роль олімпіади у формуванні мовної компетенції учнів.	3
35	Шляхи підвищення методичної компетентності вчителя.	3
Усього годин		108

Зміст завдань для індивідуальної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості застосування методу проектів на уроках української мови у школі.	1
2	Вивчення шкільного курсу мови на текстовій основі.	1
3	Застосування інтерактивних технологій на уроках української мови в ЗЗСО.	1
4	Робота зі словниками на уроках української мови в ЗЗСО.	1
5	Види диктантів та методика їх проведення в ЗЗСО.	1
6	Тести як форма контролю на підсумкових уроках української мови в ЗЗСО.	1
Усього годин		6

7. Система контролю та оцінювання

Система контролю здійснюється на основі Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича
http://fmi.org.ua/files/polozh_pro_organiz_osv_procesu.pdf

Види та форми контролю :

Поточний контроль здійснюють на заняттях через:

- виконання практичних завдань на модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;
- фронтальне усне опитування, перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- бліц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези, диктанти тощо);
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійні роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, *іспит*. Результати навчальної діяльності студентів у межах кожного змістового модуля оцінюють максимально в **30 балів**, контрольного модуля (*іспиту*) – **40 балів**.

Засоби оцінювання

- Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль).
- Тематичне оцінювання (модульні контрольні роботи).
- Підсумкове оцінювання (іспит).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Накопичувальна бально-рейтингова система передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: виступи на практичному занятті, контрольна робота, тестування, самостійна робота (конспекти уроків, проекти, презентації досвіду вчителя, методичний кейс), поточний та підсумковий контроль.

Основними критеріями оцінювання знань бакалаврів з курсу «Методика навчання української мови і літератури в ЗЗСО» є:

- 1) характер і якість самостійної підготовки студента до заняття;
- 2) ступінь усвідомлення навчального матеріалу, розуміння того, про що повідомляється;
- 3) повнота, правильність і точність відповіді;
- 4) наявність прикладів (ілюстрацій) до названих положень, визначень;
- 5) уміння застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; безпомилкове (відповідно до вимог) виконання практичного завдання;
- 6) мовленнєве оформлення відповіді, вміння донести інформацію до свідомості інших;
- 7) дотримання в усному мовленні норм літературної мови.

Критерії оцінювання:

1. При усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мовлення;
- упевненість, аргументованість та емоційність;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

2. При виконанні письмових завдань:

- мовна грамотність – повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення документа та письмової роботи;
- підготовка матеріалу (презентації) за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівні досягнень студентів

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням рекомендуємо застосовувати такі рівні досягнень студентів.

90-100 балів	<i>Відмінно</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Студент показує високий рівень володіння теоретичним матеріалом, розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Студент уміє глибоко аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.
--------------	--

	<p>Вільно володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; проєктує різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
80-89 балів	<p><i>Добре</i> – достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Студент показує достатній рівень сформованості професійних компетентностей, усна чи письмова відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна. Студент уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; проєктує різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
70-79 балів	<p><i>Добре</i> – середньо-достатній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Загалом уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; проєктує різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; стежить за власним мовленням.</p> <p>Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
60-69 балів	<p><i>Задовільно</i> – середній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент поверхово розуміється в методах та</p>

	<p>прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь правильна, неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються окремі фактичні помилки, неточності. Загалом під керівництвом викладача аналізує, порівнює, критично осмислює науково-методичну та загальнонаукову інформацію; намагається посилатися на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах ЗЗСО; з допомогою викладача студент проектує і проводить різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; стежить за власним мовленням.</p> <p>Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т. ч. цифрових; іноді бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); прагне дотримуватися правил академічної доброчесності.</p>
50-59 балів	<p><i>Задовільно</i> – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються фактичні помилки, неточності. Студент не завжди посиляється на думки відомих методистів, намагається аналізувати, зіставляти, узагальнювати, систематизувати методичні явища й положення, при цьому допускає неточності, огріхи. Намагається аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; проте наявні фактичні помилки у викладі матеріалу.</p> <p>Частково володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах загальної середньої освіти; з допомогою викладача студент проектує різні види занять, часто допускає методичні помилки; прагне стежити за власним мовленням.</p> <p>Частково володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових;</p>
36-49 балів	<p><i>Незадовільно</i> – незадовільний рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, нечітка, непослідовна, допускаються грубі фактичні помилки. Студент не володіє навчальним матеріалом, не спроможний відтворити загальновідомі методичні явища й положення, не розуміє принципів навчання української мови у ЗЗСО, ігнорує зауваження й вказівки методиста-викладача.</p> <p>Простежується систематична невідповідність до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог.</p>
1-34 бали	<p><i>Незадовільно</i> – низький рівень знань, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни,</p>

<p>неспроможність дати усну чи письмову відповідь, відтворити загальновідомі методичні явища й положення, простежується систематична невідповідність до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог. Потребує повторного прослуховування курсу.</p>

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти (іспит)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)															Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	100

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Баландіна Н. Ф. Українська мова. Розвиток ситуативного мовлення : 7-9 кл. : навч. посібн. Харків, 2010, 272 с. (Сучасна школа).
2. Береш О. І., Гнаткович Т. Д., Ківежій О. В. Шкурда М. І. Українська мова. 5–9 класи. Програми факультативних курсів для загальноосвітніх навчальних закладів. Ужгород : Гражда, 2015. – 68 с.
3. Біляев О. Зміст уроку мови. *Українська мова і література в школі*. 2003. № 4. С. 2–6.
4. Біляев О. Лінгводидактика рідної мови : навч.-метод. Посібник. Київ, Генеза, 2005. 180 с.
5. Біляев О. Методика мови як наука. *Дивослово*. 2002. №11. С. 20–24, 49–50.

6. Бондар С. П. Методи навчання. *Енциклопедія освіти*. Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. С. 492–494.
7. Бровко О. О., Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Порожня Л. В., Шестопалова Т. П. Позакласна робота з української мови і літератури: олімпіади, науково-дослідницька робота. Луганськ, 2005.
8. Голуб Н. Б. Метод проектів на уроці української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 8. С. 15–19.
9. Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Галаєвська Л. В. Мовленнєві жанри на уроках української мови в ліцеї (рівень стандарту): практичний посібник). Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.
10. Голуб Н. Б. Робота з текстами на уроках української мови у процесі вивчення синтаксису й пунктуації у 8–9 класах. *Українська мова і література в школі*. 2017. № 1. С. 2–8.
11. Голуб Н. Б. Ситуаційний метод на уроках української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 7. С. 18–23.
12. Голуб Н. Б., Галаєвська Л. В. Навчання синтаксису на уроках української мови у 8-9 класах : метод. посібник. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 128 с.
13. Горошкіна О. Підручник як засіб формування соціокультурної компетенції учнів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2010. № 22. Ч. II. С. 183–189.
14. Граматичний словник української літературної мови: словозміна. К., 2011. Донецьк, 2007.
15. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. *Дивослово*. 2004. № 3. С. 76 – 81.
16. Дика Н. М., Огарь Ю. В. Засвоєння лінгвістичних понять учнями ЗНЗ під час вивчення синтаксису. *Молодий вчений*. 2014. № 9. С. 111—114.
17. Дика Н. Робота над граматичними (морфологічними) помилками. *Дивослово*. 2002. № 12. С. 30-33.
18. Дмитренко Г. Займенник (6 клас). Урок української. 2000. № 10. С. 30 - 35.
19. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії. Київ: Ленвіт, 2000. 272 с.
20. Караман С. Тихоша В. Технологія створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії.. *Дивослово*. Київ, Преса України, 2001. №4. С. 36–38;
21. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури. Тернопіль : Астон, 2005. 204 с.
22. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови : Навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету. Львів, 2018. 202 с.
23. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Друге видання, виправлене і доповнене. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 306 с.
24. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українська лінгводидактика в іменах : словник-довідник. Львів, 2011. 237 с.
25. Кращі позакласні заходи. Учитель року. Упор. Є. І. Науменко, О. М. Чхайло. Х.: Вид. група «Основа», 2006.
26. Кульбабська О. В., Кардашук О. В. Крок у професію. Методика викладання української мови : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с.
27. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика. Житомир : Вид-во ЖЖДУ ім. І. Франка, 2011. 420 с.
28. Кучерук О. А. Методи навчання української мови в загальноосвітній школі: словник-довідник. Житомир : Рута, 2010. 186 с.

29. Лаврінчук І. Аналіз диктанту. Алгоритм роботи над помилками. *Українська мова і література*. – 2005. – № 6. – С. 11–13.
30. Луценко В. Особливості навчання тексту-опису. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 3. С. 13–15.
31. Мацько Л., Мацько О., Калита О. Новий підхід до переказу з творчим завданням. *Дивослово*. 2007. № 5. С. 2–6.
32. Методичні рекомендації щодо викладання української мови в 2021–2022 навчальному році. Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation>
33. Наумчук М. М., Лушпинська Л. П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Астон, 2003.
34. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012—2021 роки [електронний ресурс]. Режим доступу: (<http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>)
35. Нестандартні уроки в школі та їх аналіз : навч.- метод. посібник. За ред. Н. М. Островерхової. Київ : Видавництво Харитоненка, 2003. 152 с
36. Омельчук С. А. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: [монографія]. К. : Генеза, 2014. 368 с.
37. Освітні технології: навч.-метод. посіб. За загал. ред. О. М. Пехоти. Київ, А.С.К., 2001. 256 с.
38. Остапенко Н. Технологія сучасного уроку з української мови : навч. посібник. К. : ВЦ «Академія», 2011. 248 с.
39. Пентиліук М., Онукевич Т. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посібн. К. : Ленвіт, 2006. – 134 с.
40. Пентиліук М. І. Окуневич Т. Г. Сучасний урок української мови. Х., 2007.
41. Плиско К. М. Принципи, форми і методи навчання української мови. Харків: Основа, 1995. 240 с.
42. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.- метод. посібн. [за ред. О. І. Пометун]. К. : А.С.К., 2004. 192 с.
43. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К. : А.С.К.; 2004. 192 с.
44. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів. Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. К. : Ленвіт, 2011. 366 с.
45. Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8-11 класи. За заг. ред. К. В. Таранік-Ткачук. К.: Грамота, 2012. 272 с.
46. Рудницька О. Б. Формуючи творчу інтелектуальну особистість (опис власного досвіду). *Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 5. С. 48-56.
47. Симоненкова Л.М., Симоненкова Т.П. Вивчення будови слова. *Укр. мова і літ. в школі*. 1991. № 12. С.13–16.
48. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика . Упорядн. О. Сидоренко, В. Чуба. К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. 256 с.
49. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук К. : Ленвіт, 2015. 320 с.
50. Теклюк Варвара. Вивчення фразеології в 5 класі. *Дивослово*. 1999. № 4. С.24–26.
51. Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalnaserednya-osvita/navchalni-programi/navchalniprogrami-5-9-klas>
52. Фасоля А. М. Мета, зміст. Технологія уроку. *Дивослово*. 2004. № 6. С. 19–25.

53. Філоненко Л. Використання сучасних методів під час роботи над переказами текстів різних типів і стилів мовлення: методика мови. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 1. С. 9–14.
54. Філоненко Л. Стан роботи над переказами в сучасній школі. *Українська мова і література в школі*. К., 2006. № 7 (56). С. 10–12.
55. Христіанінова. Р. О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови: Посібник для вчителя. К., 1991.
56. Цоуфал Л. С. Лінгвістичні засади навчання морфології в загальноосвітній школі. *Філологічні студії. Науковий вісник КНУ*: зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2012. Вип. 7, ч. 2. С. 315–322.
57. Яворська С. Методика навчання української мови: проблеми, теорія, практика. *Рідна школа*. 2004. № 2. С. 65–68.
58. Ярмольук А. Класифікація помилок у творчих роботах учнів. *Українська мова і література в школі*. 2002. № 7 (24). С. 4–8.

9. Інформаційні ресурси

http://osvita.ua/school/lessons_summary/mova/

<http://subject.com.ua/lesson/mova/>

<http://gorodenok.com/конспекти-уроків/>

<https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/>

http://getaloslaveta.blogspot.com/p/blog-page_40.html

http://ukrmogim.blogspot.com/p/blog-page_9409.html

<https://www.facebook.com/nus.org.ua/> – Нова українська школа <http://www.man.gov.ua>

– Мала Академія Наук України

<http://shkola.ua> – Навчальний портал Школа.ua. Розділ порталу «Вчителям» представляє методичну та навчальну літературу для педагогів

http://filologinya2010.blogspot.com/p/blog-page_55.html

http://www.parta.com.ua/ukr/books/ukr_mova/

<https://academia.in.ua/?q=content/шкільні-підручники-з-української-мови>

<http://ukrlitera.ru/index.php/ukr-mova-ta-literatura/kalplanukr>

http://nico-ukr.at.ua/news/kalendarni_plani/1-0-3

www.mon.gov.ua

www.imzo.gov.ua

<http://www.teacher.in.ua> – Український освітній портал. Український портал для вчителів та викладачів. Розробки уроків і сценаріїв до свят. Методичні матеріали. Наочність до уроків.

<https://kso.page.link/wps> Модельна навчальна програма «Українська мова 5-6 класи для закладів загальної середньої освіти».